

וה"נ אף שנטל שכר להעיד ועבד איסורא, אה"נ איסורא דעבד עבד, אבל עדותו כשרה, דאמרינן שאח"כ התקלקל כיון שיש לו חזקת כשרות.

אמנם כאן מבואר שאם העידו על הגניבה ועל הטביחה ומכירה תוכ"ד, כשם שנפסלו על הטביחה ומכירה כשהוזמו, כן נפסלים גם מהעדות על הגניבה. ואיה"נ י"ל שאם נטל שכר תוכ"ד מהעדות בטל העדות, שוב כתב ד"ל דגם בכה"ג לא בטל העדות למפרע, דכיון דנטילת שכר לאו איסור גמור, לא נתבטל העדות אף אם נטל שכר להעיד תוכ"ד.

★★

בגמ': תוך כדי דיבור כדיבור דמי.

מסקנת הגמרא במסכת נדרים (פז, א), 'זהילכתא תוך כדי דיבור כדיבור דמי חוץ ממגדף וכו'. והנה בפרשת אמור נאמר (ויקרא כד, טז), 'ונוקב שם מות יומת רגום ירגמו בו כל העדה כגר כאזרח בנקבו שם יומת', ויש לדקדק, מדוע כפל הכתוב ואמר 'בנקבו שם יומת', לאחר שנאמר כבר 'ונוקב שם יומת'.

וביאר ביוסף לקח (שם), דכוונת הכתוב ללמד מה שאמרו בגמרא, תוך כדי דיבור כדיבור דמי חוץ ממגדף וכו', ולכן אמר הכתוב 'בנקבו שם יומת', דתיכף לאחר שאמר את השם חל עליו חיוב מיתה, בשונה מכל התורה כולה דתוך כדי דיבור כדיבור דמי.

דף ע"ג ע"ב

בגמ': זסבר ר' יוסי תוכ"ד כדיבור והתנן הרי זה תמורת עולה ונמלך כו' אמרי תרי תוכ"ד הוי.

הרמב"ם (פט"ו ממעשה"ק ה"א) כתב דבהקדש לא מהני חזרה תוך כדי דיבור.

ובש"ך (סי' רנ"ה סק"ב) תמה עליו מסוגיין דמבואר דאמרינן תוכ"ד כדיבור דמי אף בהקדש, ולהכי אם אמר הרי זו תמורת עולה ותוכ"ד אמר הרי זו תמורת שלמים מהני חזרתו.

ועיין במשנל"מ (הל' מעשה"ק שם) מה שיישב שיטת הרמב"ם, ומה שתמה עליו בקצות החושן (סי' רנ"ה סק"ב) ומה שיישב שיטת הרמב"ם באופן אחר.

★★

במעמו של הרמב"ם דלא מהני חזרת תוכ"ד בהקדש, כתב בקצוה"ח (שם) על פי דברי התוס' במנחות (פ"א ע"ב ד"ה תודה) דכיון דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי, תו לא מהני בי' חזרה.

ואע"ג דבכל קנינים בהדיוט מהני חזרה תוכ"ד, היינו משום דבעינן אמירה שיאמר לו לך חזק או משוך וקני, וממילא חוזר בו מאמירה זה, משא"כ בהקדש דהאמירה כמסירה תו לא מהני בי' חזרה.

★★

בקרית ספר (רפט"ו מהל' מעשה הקרבנות) כתב טעם מחודש בשיטת הרמב"ם אמאי לא מהני חזרה תוכ"ד, דכיון דקיי"ל בהקדש דסגי במחשבה, א"כ בכל חזרה תוכ"ד, הוא כבר לאחר כדי דיבור, שהרי בודאי קודם שהוציא בשפתיו כבר גמר במחשבתו להקדיש, ואז חל ההקדש, ונמצא שחזרתו הוא כבר לאחר כדי דיבור.

★★

בגמ': כדי שאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי וכו'.

ובתוס' (ד"ה כדי שאילת תלמיד לרב) כתבו דהא דאמרו בברכות (כ"ז ע"ב) הנותן שלום והמחזיר שלום לרבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל, היינו באופן שנותן שלום לרבו כמו לחבירו, כגון שאומר לו שלום עליך, ואינו אומר לו שלום עליך רבי. וכ"כ רש"י בברכות שם.

אבל ברבינו יונה ברכות (דף י"ח ע"ב) כתב שאין לו להקדים בשלום רבו כלל, אלא כמי שיש לו מורא ממנו. ואינו יכול לפתוח את פיו מרוב מורא. והא דאמרו כדי שאלת שלום תלמיד לרב, אינו ר"ל אלא כדי חזרת שלום תלמיד לרב. וכתב במעדני יום טוב (ברא"ש ברכות פ"ד סי' ה') דלפני תר"י לא הי' הגירסא בברכות הנותן שלום "והמחזיר שלום" (וכן ברי"ף לא גרס ל"י), דהרי תר"י מתיר להחזיר שלום לרבו ואוסר ליתן לו שלום.

וברא"ש שם מביא עוד מירושלמי ברכות (פ"ב ה"א) דאיתא דרבי יוחנן הוה מסתמך על רב יעקב בר אידי, והי' רבי אלעזר רואה אותו ומתחבא ממנו. אמר שני דברים עשה לי בבלי זה שראה אותי ולא אמר לי שלום, ושלא אמר